C/2024/6826
29.11.2024

RÅDETS REKOMMENDATION

av den 21 oktober 2024

om Nederländernas ekonomiska politik, budgetpolitik, sysselsättningspolitik och strukturpolitik

(C/2024/6826)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD UTFÄRDAR DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1263 av den 29 april 2024 om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och om multilateral budgetövervakning samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 ([1]), särskilt artikel 3.3,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigering av makroekonomiska obalanser ([2]), särskilt artikel 6.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

(1) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 ([3]), genom vilken faciliteten för återhämtning och resiliens (*faciliteten*) inrättades, trädde i kraft den 19 februari 2021. Faciliteten ger ekonomiskt stöd till medlemsstaterna för genomförandet av reformer och investeringar och utgör en finanspolitisk impuls som finansieras av unionen. I enlighet med prioriteringarna för den europeiska planeringsterminen för samordning av den ekonomiska politiken bidrar faciliteten till den ekonomiska och sociala återhämtningen och till genomförandet av hållbara reformer och investeringar, i synnerhet reformer och investeringar för att främja den gröna och den digitala omställningen och göra medlemsstaternas ekonomier mer resilienta. Den bidrar också till att stärka de offentliga finanserna och stimulera tillväxt och sysselsättning på medellång och lång sikt, förbättra den territoriella sammanhållningen inom unionen och stödja det fortsatta genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

(2) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/435 ([4]) (*REPowerEU-förordningen*), som antogs den 27 februari 2023, syftar till att fasa ut unionens beroende av import av ryska fossila bränslen. Detta skulle bidra till energitrygghet och diversifiering av unionens energiförsörjning, samtidigt som användningen av förnybar energi, energilagringskapaciteten och energieffektiviteten ökar. Nederländerna har lagt till ett nytt REPowerEU-kapitel i sin

([1]) EUT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) EUT L 306, 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens (EUT L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([4]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/435 av den 27 februari 2023 om ändring av förordning (EU) 2021/241 vad gäller REPowerEU-kapitel i planer för återhämtning och resiliens och om ändring av förordningarna (EU) nr 1303/2013, (EU) 2021/1060 och (EU) 2021/1755 samt direktiv 2003/87/EG (EUT L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

nationella återhämtnings- och resiliensplan för att på så sätt finansiera viktiga reformer och investeringar som ska bidra till att målen för REPowerEU uppnås.

(3) Den 16 mars 2023 offentliggjorde kommissionen ett meddelande med titeln *EU:s konkurrenskraft på lång sikt – efter 2030* för att ge underlag för politiska beslut och skapa ramvillkor för ökad tillväxt. I meddelandet fastställs konkurrenskraft med avseende på nio ömsesidigt förstärkande faktorer. Bland dessa faktorer är tillgång till privat kapital, forskning och innovation, utbildning och kompetens samt en fungerande inre marknad de främsta politiska prioriteringarna för reformer och investeringar, för att ta itu med aktuella produktivitetsutmaningar och bygga upp långsiktig konkurrenskraft i unionen och dess medlemsstater. Den 14 februari 2024 offentliggjorde kommissionen ett meddelande med titeln *Årsrapport för 2024 om den inre marknaden och konkurrenskraften*. I det meddelandet beskrivs konkurrensförmågan hos och konkurrensutmaningarna för den europeiska inre marknaden, och den årliga utvecklingen mäts enligt de nio fastställda faktorerna för konkurrenskraft.

(4) Den 21 november 2023 antog kommissionen 2024 års årliga översikt över hållbar tillväxt, vilket utgjorde starten för 2024 års omgång av den europeiska planeringsterminen för samordning av den ekonomiska politiken. Den 22 mars 2024 godkände Europeiska rådet prioriteringarna i 2024 års årliga översikt över hållbar tillväxt, som är inriktade på de fyra principerna för konkurrenskraftig hållbarhet. Den 21 november 2023 antog kommissionen, på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011, även 2024 års rapport om förvarningsmekanismen, enligt vilken Nederländerna är en av de medlemsstater som kan påverkas eller riskerar att påverkas av obalanser och som skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Samma dag antog kommissionen ett yttrande om utkastet till budgetplan för 2024 för Nederländerna. Kommissionen antog också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet samt ett förslag till 2024 års gemensamma sysselsättningsrapport med en analys av genomförandet av riktlinjerna för sysselsättningspolitiken och principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Rådet antog rekommendationen om den ekonomiska politiken i euroområdet ([5]) (*2024 års rekommendation om euroområdet*) den 12 april 2024 och den gemensamma sysselsättningsrapporten den 11 mars 2024.

(5) Den 30 april 2024 trädde unionens nya ram för ekonomisk styrning i kraft. Ramen omfattar den nya förordning (EU) 2024/1263 om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och om multilateral budgetövervakning, rådets ändrade förordning (EG) nr 1467/97 ([6]) om påskyndande och förtydligande av tillämpningen av förfarandet vid alltför stora underskott och rådets ändrade direktiv 2011/85/EU ([7]) om krav på medlemsstaternas budgetramverk. Målen för den nya ramen för ekonomisk styrning är att främja sunda och hållbara offentliga finanser, hållbar och inkluderande tillväxt och resiliens genom reformer och investeringar, och förhindra alltför stora underskott i de offentliga finanserna. Den nya ramen för ekonomisk styrning främjar även nationellt egenansvar och har ett större fokus på ett medelfristigt perspektiv, i kombination med en mer effektiv och enhetlig övervakning. Varje medlemsstat ska lämna in en nationell medelfristig finans- och strukturpolitisk plan till rådet och kommissionen. En nationell medelfristig finans- och strukturpolitisk plan innehåller en medlemsstats åtaganden vad gäller offentliga finanser, reformer och investeringar och omfattar en planeringshorisont på fyra eller fem år, beroende på den nationella valperiodens längd. Nettoutgiftsbanan ([8]) i de nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planerna ska uppfylla kraven i förordning (EU) 2024/1263, däribland kraven på att den offentliga skulden senast vid anpassningsperiodens slut förs in, eller hålls kvar, på en sannolikt nedåtgående bana, eller att den bibehålls på en sund nivå under 60 % av bruttonationalprodukten (BNP) och att den minskar och/eller håller underskottet i de offentliga finanserna under fördragets referensvärde på 3 % av BNP på medellång sikt. Om en medlemsstat åtar sig att genomföra ett antal relevanta reformer och investeringar i enlighet med kriterierna i förordning (EU) 2024/1263 kan anpassningsperioden förlängas med högst tre år. För att stödja utarbetandet av dessa nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planer offentliggjorde kommissionen den 21 juni 2024 vägledning om den information som medlemsstaterna ska lämna i sina nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planer och i sina årliga lägesrapporter. I enlighet med artiklarna 5 och 36 i förordning (EU) 2024/1263 översände kommissionen, i tillämpliga fall, referensbanor och teknisk information till medlemsstaterna. Medlemsstaterna ska lämna in sina nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planer senast den 20 september 2024, såvida inte medlemsstaten och kommissionen enas om att förlänga tidsfristen med

([5]) Rådets rekommendation av den 12 april 2024 om den ekonomiska politiken i euroområdet (EUT C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Rådets förordning (EG) nr 1467/97 av den 7 juli 1997 om påskyndande och förtydligande av tillämpningen av förfarandet vid alltför stora underskott (EGT L 209, 2.8.1997, s. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Rådets direktiv 2011/85/EU av den 8 november 2011 om krav på medlemsstaternas budgetramverk (EUT L 306, 23.11.2011, s. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Nettoutgifter enligt definitionen i artikel 2.2 i förordning (EU) 2024/1263. *Nettoutgifter* är offentliga utgifter efter avdrag för i) ränteutgifter, ii) diskretionära åtgärder på inkomstsidan, iii) utgifter för unionsprogram som till fullo motsvaras av inkomster i form av unionsmedel, iv) nationella utgifter för samfinansiering av program som finansieras av unionen, v) konjunkturberoende delar av utgifter för arbetslöshetsersättning, samt vi) engångsåtgärder och andra tillfälliga åtgärder.

en rimlig tidsperiod. I enlighet med de nationella rättsliga ramarna får medlemsstaterna diskutera sina utkast till medelfristiga planer med sina nationella parlament, be de oberoende finanspolitiska institutionerna att avge ett yttrande och samråda med arbetsmarknadens parter och andra nationella intressenter.

(6) Under 2024 fortsätter den europeiska planeringsterminen för samordning av den ekonomiska politiken att utvecklas i takt med genomförandet av faciliteten. Ett fullständigt genomförande av återhämtnings- och resiliensplanerna är fortsatt viktigt för att de politiska prioriteringarna inom ramen för den europeiska planeringsterminen ska ge resultat, eftersom planerna bidrar till en effektiv hantering av alla eller en betydande del av de utmaningar som konstaterats i de relevanta landsspecifika rekommendationer som utfärdats på senare år. De landsspecifika rekommendationerna från 2019, 2020, 2022 och 2023 är lika relevanta för de återhämtnings- och resiliensplaner som granskats, uppdaterats eller ändrats i enlighet med artiklarna 14, 18 och 21 i förordning (EU) 2021/241.

(7) Den 7 juli 2022 lämnade Nederländerna in sin nationella återhämtnings- och resiliensplan till kommissionen i enlighet med artikel 18.1 i förordning (EU) 2021/241. Kommissionen har med stöd av artikel 19 i förordning (EU) 2021/241 bedömt återhämtnings- och resiliensplanens relevans, ändamålsenlighet, effektivitet och enhetlighet i enlighet med bedömningsriktlinjerna i bilaga V till den förordningen. Den 4 oktober 2022 antog rådet sitt genomförandebeslut om godkännande av bedömningen av Nederländernas återhämtnings- och resiliensplan ([9]), som ändrades den 24 oktober 2023 enligt artikel 18.2 i förordning (EU) 2021/241 för att uppdatera det högsta ekonomiska bidraget för icke återbetalningspliktigt ekonomiskt stöd samt för att inkludera REPowerEU-kapitlet ([10]). Delutbetalningarna ska verkställas på villkor att kommissionen antar ett beslut i enlighet med artikel 24.5 i förordning (EU) 2021/241 om att Nederländerna på ett tillfredsställande sätt har uppnått de relevanta delmål och mål som anges i rådets genomförandebeslut. Om delmålen och målen ska anses ha uppnåtts på ett tillfredsställande sätt måste delmål och mål som tidigare uppnåtts förbli uppnådda.

(8) Den 29 april 2024 lämnade Nederländerna in sitt nationella reformprogram för 2024 och den 30 april 2024 sitt stabilitetsprogram för 2024, i enlighet med artikel 4.1 i rådets förordning (EG) nr 1466/97 ([11]). I enlighet med artikel 27 i förordning (EU) 2021/241 återspeglar 2024 års nationella reformprogram också Nederländernas halvårsvisa rapporter om framstegen för att nå målen i återhämtnings- och resiliensplanen.

(9) Den 19 juni 2024 offentliggjorde kommissionen 2024 års landsrapport för Nederländerna. Rapporten innehöll en bedömning av hur väl Nederländerna hade lyckats med de relevanta landsspecifika rekommendationer som rådet antog mellan 2019 och 2023, och en utvärdering av landets genomförande av återhämtnings- och resiliensplanen. På grundval av denna analys konstaterades i landsrapporten brister i fråga om de utmaningar som inte eller endast delvis hade åtgärdats genom återhämtnings- och resiliensplanen, och även nya och framväxande utmaningar. I landsrapporten bedömdes också Nederländernas framsteg avseende genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter och uppnåendet av unionens överordnade mål för sysselsättning, kompetens och fattigdomsbekämpning samt framstegen med att uppnå Förenta nationernas mål för hållbar utveckling.

(10) Kommissionen har genomfört en fördjupad granskning enligt artikel 5 i förordning (EU) nr 1176/2011 för Nederländerna. De viktigaste resultaten av kommissionens bedömning av makroekonomiska sårbarheter för Nederländerna enligt den förordningen offentliggjordes i mars 2024. Den 19 juni 2024 drog kommissionen slutsatsen att Nederländerna har makroekonomiska obalanser. Framför allt står Nederländerna inför sårbarheter i samband med hög privat skuldsättning mot bakgrund av en övervärderad bostadsmarknad, som har gränsöverskridande betydelse och fortfarande är relevant trots vissa förbättringar. Sårbarheterna i samband med det stora överskottet i bytesbalansen har mildrats genom den relativt starka ökningen av inhemsk efterfrågan. Det stora överskottet i bytesbalansen har varit och förväntas förbli förhöjt till följd av ett betydande överskott i handeln med varor och tjänster, vilket avspeglar ett överskott i inhemskt sparande jämfört med investeringar för ekonomin som helhet. Den inhemska efterfrågan har dock ökat kraftigare än i euroområdet de senaste åren, vilket tyder på att spridningseffekterna av överskottet i bytesbalansen till övriga området blir mindre oroande. De många multinationella företagen i Nederländerna, den statistiska effekten av ackumulerade bolagsvinster och pensionsfondernas samlade stora sparande som investeras utomlands är alla faktorer som bidrar till den stora klyftan mellan sparande och investeringar. Den privata skuldsättningen fortsatte att minska avsevärt under 2023 och ytterligare minskningar kan förväntas, men skuldsättningen är fortfarande hög. Den höga skuldsättningen i kombination med

([9]) ST 12275/22 INIT och ST 12275/22 ADD 1.

([10]) Rådets genomförandebeslut av den 24 oktober 2023 om ändring av genomförandebeslut av den 4 oktober 2022 om godkännande av bedömningen av Nederländernas återhämtnings- och resiliensplan (ST 13613/23 INIT och ST 13613/23 ADD 1).

([11]) Rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken (EGT L 209, 2.8.1997, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

stora innehav av illikvida tillgångar, huvudsakligen bostadssparande och pensionssparande, gör hushållen sårbara för förändrade ekonomiska villkor, särskilt med tanke på den övervärderade bostadsmarknaden. Bostadspriserna korrigerades något under större delen av förra året mot bakgrund av stramare finansieringsvillkor men de är fortfarande övervärderade om än mindre än tidigare. Vissa åtgärder har vidtagits för att ta itu med de identifierade sårbarheterna, men ytterligare ansträngningar krävs. Flera alternativ finns för att mer kraftfullt ta itu med bostadsbristen genom att öka bostadsinvesteringarna och undanröja hinder för uppförande av nya bostäder, samtidigt som man tar itu med skatteincitamenten för skuldfinansierat bostadsägande. Den senaste tidens reformer på den privata hyresmarknaden gynnar sannolikt inte tillgången till bostäder.

(11) Enligt uppgifter som validerats av Eurostat ökade Nederländernas underskott i de offentliga finanserna från 0,1 % av BNP 2022 till 0,3 % 2023, medan den offentliga skulden minskade från 50,1 % av BNP i slutet av 2022 till 46,5 % i slutet av 2023.

(12) Den 12 juli 2022 rekommenderade rådet ([12]) Nederländerna att under 2023 säkerställa att ökningen av de nationellt finansierade primära löpande utgifterna är i linje med en övergripande neutral finanspolitisk inriktning ([13]), med beaktande av ett fortsatt tillfälligt och riktat stöd till de hushåll och företag som drabbas hårdast av de höjda energipriserna och till människor som flyr från Ukraina. Nederländerna rekommenderades att vara redo att anpassa de löpande utgifterna efter den föränderliga situationen. Nederländerna rekommenderades också att öka de offentliga investeringarna för den gröna och den digitala omställningen och för energitrygghet med beaktande av REPowerEU-initiativet, inbegripet med hjälp av faciliteten och andra unionsmedel. Enligt kommissionens beräkningar var den finanspolitiska inriktningen ([14]) under 2023 kontraktiv, 0,8 % av BNP, i en miljö med hög inflation. Ökningen av nationellt finansierade primära löpande utgifter (diskretionära åtgärder på inkomstsidan ej inräknade) under 2023 gav ett kontraktivt bidrag till den finanspolitiska inriktningen på 0,9 % av BNP. Detta inbegriper den ökade kostnaden för de riktade krisstödsåtgärderna för de hushåll och företag som är mest utsatta för höjda energipriser med 0,4 % av BNP. Ökningen av nationellt finansierade primära löpande utgifter under 2023 var i linje med rådets rekommendation av den 12 juli 2022. De nationellt finansierade investeringarna uppgick till 3,1 % av BNP 2023, vilket är en minskning med 0,1 procentenhet jämfört med 2022 ([15]). Nederländerna finansierade offentliga investeringar för den gröna och den digitala omställningen och för energitrygghet, såsom utbyggnad av det överbelastade elnätet, förbättrad energieffektivitet i offentliga byggnader och ökad tillgång till höghastighetsinternet i landsbygdsområden. Den 24 maj lämnade Nederländerna in en första betalningsansökan inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens, som kommissionen håller på att bedöma.

(13) I stabilitetsprogrammet för 2024 förutses det enligt det makroekonomiska scenario som ligger till grund för budgetprognoserna att den reala BNP-tillväxten ligger på 1,1 % 2024 och 1,6 % 2025. Underskottet i de offentliga finanserna förväntas öka till 2,0 % av BNP 2024 och 2,1 % av BNP 2025, medan den offentliga skuldkvoten i förhållande till BNP förväntas öka till 46,8 % till slutet av 2024 och 48,1 % till slutet av 2025. Efter 2025 beräknas underskottet i de offentliga finanserna öka till 3,3 av BNP 2026, 2,6 % av BNP 2027 och 3,2 % av BNP 2028. Saldot i de offentliga finanserna förväntas därför inte ligga kvar på en nivå under fördragets referensvärde för underskott på 3 % av BNP under programperioden. Efter 2025 beräknas den offentliga skuldkvoten i förhållande till BNP i sin tur gradvis öka till 52,0 % under 2028.

(14) Enligt kommissionens vårprognos 2024 kommer BNP i fasta priser att öka med 0,8 % 2024 och med 1,5 % 2025, och inflationen mätt genom det harmoniserade konsumentprisindexet (HIKP) kommer att uppgå till 2,5 % 2024 och 2,0 % 2025.

(15) I vårprognosen 2024 förväntar sig kommissionen ett underskott i de offentliga finanserna på 2,0 % av BNP 2024, medan den offentliga skuldkvoten i förhållande till BNP förväntas öka till 47,1 % till slutet av 2024. Ökningen av underskottet under 2024 återspeglar främst inkomstbortfall till följd av exceptionellt hög utdelning 2023 inför en höjning av inkomstskatten på utdelningar 2024, ökade utgifter för sociala förmåner för att återställa köpkraften hos låginkomsthushåll, ökat stöd till Ukraina samt offentliga investeringar via regeringens klimat-, infrastruktur- och

([12]) Rådets rekommendation av den 12 juli 2022 om Nederländernas ekonomiska politik med avgivande av rådets yttrande om Nederländernas stabilitetsprogram 2022 (EUT C 334, 1.9.2022, s. 154).

([13]) Enligt kommissionens vårprognos 2024 beräknas Nederländernas potentiella produktionstillväxt på medellång sikt under 2023, som används för att mäta den finanspolitiska inriktningen, uppgå till 9,7 % i nominella termer, baserat på den potentiella produktionstillväxten på medellång sikt (tioårigt genomsnitt) och BNP-deflatorn för 2023.

([14]) Den finanspolitiska inriktningen definieras som ett mått på den årliga förändringen i det underliggande saldot för de offentliga finanserna. Syftet är att bedöma den ekonomiska impuls som härrör från finanspolitiska åtgärder, både sådana som är nationellt finansierade och sådana som finansieras genom unionens budget. Den finanspolitiska inriktningen mäts som skillnaden mellan i) den potentiella tillväxten på medellång sikt och ii) förändringen i primära utgifter exklusive diskretionära åtgärder på inkomstsidan (utan att beakta tillfälliga covid-19-relaterade krisåtgärder) och inbegripet utgifter som finansieras med icke återbetalningspliktigt stöd (bidrag) inom ramen för faciliteten och andra unionsmedel.

([15]) Övriga nationellt finansierade kapitalutgifter ökade med 0,2 procentenheter jämfört med 2022.

försvarsfonder. Enligt kommissionens beräkningar förväntas en expansiv finanspolitisk inriktning (0,4 % av BNP) under 2024.

(16) Utgifter uppgående till 0,1 % av BNP förväntas bli finansierade av icke återbetalningspliktigt stöd (bidrag) inom ramen för faciliteten under 2024, jämfört med 0,1 % av BNP 2023, enligt kommissionens vårprognos 2024. Utgifter som finansieras genom bidrag inom ramen för faciliteten kommer att möjliggöra kvalitativa investeringar och produktivitetshöjande reformer utan att ha någon direkt inverkan på Nederländernas offentliga saldo eller skuldsättning.

(17) Den 14 juli 2023 rekommenderade ([16]) rådet Nederländerna att säkerställa en försiktig finanspolitik, särskilt genom att begränsa den nominella ökningen av nationellt finansierade primära nettoutgifter ([17]) under 2024 till högst 3,5 %. När medlemsstaterna genomförde sina budgetar för 2023 och utarbetade sina utkast till budgetplaner för 2024 uppmanades de att ta hänsyn till att kommissionen skulle föreslå rådet att inleda underskottsbaserade förfaranden vid alltför stora underskott på grundval av utfallet för 2023. Enligt kommissionens vårprognos 2024 beräknas Nederländernas nationellt finansierade primära nettoutgifter öka med 6,6 % under 2024, vilket är mer än den rekommenderade maximala ökningstakten. Detta utgiftsöverskridande i förhållande till den maximala ökningstakt för nationellt finansierade primära nettoutgifter som rekommenderats motsvarar 1,3 % av BNP 2024. Nettoutgifterna 2023 var dock lägre än väntat vid tidpunkten för rekommendationen (med 1,3 % av BNP). Eftersom rekommendationen för 2024 uttrycktes som en ökningstakt, måste även baseffekten från 2023 beaktas i efterlevnadsbedömningen. Om nettoutgifterna 2023 hade varit desamma som förväntades vid tidpunkten för rekommendationen, skulle den resulterande ökningstakten för nettoutgifterna under 2024 ha legat över den rekommenderade tillväxttakten med mindre än 0,1 % av BNP. Därför bedöms det föreligga en risk för att de nationellt finansierade primära nettoutgifterna inte överensstämmer fullt ut med rådets rekommendation.

(18) Rådet rekommenderade vidare Nederländerna att vidta åtgärder för att avveckla krisstödsåtgärderna på energiområdet och att använda de besparingar som görs till följd av detta för att minska underskottet i de offentliga finanserna så snart som möjligt under 2023 och 2024. Rådet rekommenderade dessutom att om nya ökningar av energipriset skulle kräva nya eller fortsatta stödåtgärder ska Nederländerna säkerställa att sådana stödåtgärder är inriktade på att skydda utsatta hushåll och företag, att de är finanspolitiskt överkomliga och att de bevarar incitamenten till energibesparingar. Enligt kommissionens vårprognos 2024 beräknas budgetkostnaden netto ([18]) för krisstödsåtgärder på energiområdet uppgå till 1,0 % av BNP 2023 och till 0,1 % av BNP 2024 och 0,0 % 2025. I synnerhet antas sänkta punktskatter på diesel och bensin fortsätta att gälla under 2024. Om de besparingar som görs till följd av detta används för att minska underskottet i de offentliga finanserna på det sätt som rådet rekommenderat innebär detta en finanspolitisk anpassning på 0,9 % av BNP 2024, medan nationellt finansierade primära nettoutgifter ([19]) ger ett expansivt bidrag till finanspolitikens inriktning på 0,5 % av BNP det året. Krisstödsåtgärderna på energiområdet har avvecklats under 2023 och 2024. Detta överensstämmer med rådets rekommendation. De besparingar som görs till följd av detta beräknas inte användas fullt ut för att minska underskottet i de offentliga finanserna. Det finns en risk för att detta inte kommer att överensstämma med rådets rekommendation.

(19) Rådet rekommenderade vidare Nederländerna att bevara nationellt finansierade offentliga investeringar och säkerställa ett effektivt utnyttjande av bidrag från faciliteten och andra unionsmedel, särskilt för att främja den gröna och den digitala omställningen. Enligt kommissionens vårprognos 2024 kommer nationellt finansierade offentliga investeringar att ligga kvar på 3,1 % av BNP 2024, från 3,1 % av BNP 2024. Detta överensstämmer med rådets rekommendation. Offentliga utgifter som finansieras med inkomster i form av unionsmedel – däribland bidrag inom ramen för faciliteten – förväntas under 2024 förbli oförändrade på 0,2 % av BNP.

([16]) Rådets rekommendation av den 14 juli 2023 om Nederländernas nationella reformprogram 2023 med avgivande av rådets yttrande om Nederländernas stabilitetsprogram 2023 (EUT C 312, 1.9.2023, s. 176).

([17]) Primära nettoutgifter definieras som nationellt finansierade utgifter exklusive i) diskretionära åtgärder på inkomstsidan, ii) ränteutgifter, iii) konjunkturberoende arbetslöshetsutgifter och iv) engångsåtgärder och andra tillfälliga åtgärder.

([18]) Siffran anger den årliga budgetkostnaden för dessa åtgärder, inklusive inkomster och utgifter och, i tillämpliga fall, exklusive intäkter från skatter på energileverantörers oförutsedda vinster.

([19]) Detta bidrag mäts som förändringen i offentliga primära utgifter, exklusive i) den stegvis ökande effekten på budgeten av diskretionära åtgärder på inkomstsidan, ii) engångsutgifter, iii) konjunkturberoende arbetslöshetsutgifter samt iv) utgifter som finansieras med icke återbetalningspliktigt stöd (bidrag) inom ramen för faciliteten och andra unionsmedel, i förhållande till den genomsnittliga potentiella tillväxten i BNP i löpande priser på medellång sikt (tio år), uttryckt i procent av BNP i löpande priser.

(20) På grundval av de politiska åtgärder som är kända vid stoppdatumet för prognosen och vid oförändrad politik förutses i kommissionens vårprognos 2024 ett underskott i de offentliga finanserna på 2,1 % av BNP för 2025. Ökningen av underskottet under 2025 återspeglar främst en ytterligare ökning av de offentliga investeringar som regeringen planerar. Den offentliga skuldkvoten i förhållande till BNP förväntas öka till 48,4 % i slutet av 2025.

(21) Avkastning från primära bostäder, pensionsförmögenhet och investeringar i nära ägda företag beskattas till förmånliga skattesatser jämfört med inkomster från investeringar i aktier och obligationer. Dessutom beräknas skatten på inkomster från investeringar i aktier och obligationer på grundval av förmodad snarare än faktisk avkastning. Den förmånliga skattebehandlingen av bostadsfastigheter genom avdragsrätt för bolåneräntor i kombination med en låg tillräknad hyresskatt ökar efterfrågan på bostadsmarknaden, vilket driver upp priserna. Dessutom omfattas pensionssparandet av skattelättnader upp till jämförelsevis höga inkomstnivåer. Till följd av detta är hushållens förmögenhet i Nederländerna starkt koncentrerad till illikvida typer av förmögenhet, såsom bostäder eller pensioner. Detta utsätter hushållen för större ekonomiska risker vid ekonomiska chocker och kan i många fall inte leda till ett optimalt konsumtionsmönster under deras livstid. Den ojämlika skattebehandlingen inom och mellan tillgångstyper ger också upphov till skattearbitrage och kan snedvrida en effektiv kapitalallokering. Till följd av detta är denna ojämlika behandling relevant för att åtgärda makroekonomiska obalanser.

(22) Utöver de skatteincitament som nämns ovan har övervärderingen på bostadsmarknaden också berott på bristande utbud av nya bostäder. Undanröjandet av hinder som för närvarande hämmar investeringar, bland annat i bostadsbyggande, skulle kunna göra det möjligt för regeringen att på ett effektivt sätt gå vidare med sina planer på att öka bostadsutbudet och bidra till extern ombalansering. Undanröjandet av sådana hinder är därför relevant för att ta itu med makroekonomiska obalanser. Samtidigt är den privata hyresmarknaden relativt liten, vilket gör att det finns få ekonomiskt överkomliga och tillgängliga alternativ till bostadsägande. Bristen på hyresbostäder till överkomliga priser undergräver också arbetskraftens rörlighet och den sociala sammanhållningen.

(23) Nederländerna har ett välutvecklat system för långvarig vård och omsorg. Utgifterna för långvarig vård och omsorg i Nederländerna är redan de högsta i unionen, men kostnaderna förväntas öka avsevärt. År 2022 uppgick de totala utgifterna för långvarig vård och omsorg i Nederländerna till 3,8 % av BNP, vilket är det högsta värdet i unionen med stor marginal. Enligt 2024 års åldranderapport kommer denna siffra att öka med 1,0 procentenhet fram till 2040 och 1,9 procentenheter fram till 2070. Dessutom är enhetskostnaderna för tillhandahållande av institutionsvård i Nederländerna bland de högsta i unionen, även om de mäts som en andel av BNP per capita. Detta visar att det finns utrymme för att förbättra den finanspolitiska hållbarheten för långvarig vård och omsorg genom att minska ineffektiviteten i systemet utan att äventyra dess höga kvalitet och täckning. Ett exempel på sådan ineffektivitet är att kommunerna, som tillhandahåller hemvård och social omsorg i Nederländerna, har incitament att flytta ansvaret för patienterna till vård- och omsorgssektorn i stället för att fortsätta att tillhandahålla hem- och samhällsbaserad vård till dem så länge som möjligt. Dessutom skulle ineffektivitet i systemet för långvarig vård och omsorg kunna åtgärdas, till exempel genom att använda mer digitala och innovativa lösningar eller investera i förebyggande åtgärder för att skjuta fram behoven av långvarig vård och omsorg och beroendet av stöd för den dagliga verksamheten.

(24) I enlighet med artikel 19.3 b i förordning (EU) 2021/241 och kriterium 2.2 i bilaga V till den förordningen omfattar återhämtnings- och resiliensplanen ett stort antal ömsesidigt förstärkande reformer och investeringar som ska vara genomförda senast 2026. Dessa reformer och investeringar förväntas bidra till att effektivt ta itu med alla eller en betydande del av de utmaningar som konstaterats i relevanta landsspecifika rekommendationer. Inom denna snäva tidsram är det viktigt att snabbt gå vidare med ett effektivt genomförande av återhämtnings- och resiliensplanen, inbegripet REPowerEU-kapitlet, för att stärka Nederländernas konkurrenskraft på lång sikt genom den gröna och den digitala omställningen, samtidigt som social rättvisa säkerställs. För att uppfylla åtagandena i återhämtnings- och resiliensplanen senast i augusti 2026 är det viktigt att Nederländerna avsevärt påskyndar genomförandet av reformer, särskilt att landet säkerställer ett ändamålsenligt genomförande av reformer som har samband med landsspecifika rekommendationer. Att lokala och regionala myndigheter, arbetsmarknadens parter, det civila samhället och andra berörda parter deltar på ett systematiskt sätt är fortsatt avgörande för att säkerställa ett brett egenansvar för ett framgångsrikt genomförande av återhämtnings- och resiliensplanen.

(25) Som en del av halvtidsöversynen av de sammanhållningspolitiska programmen, i enlighet med artikel 18 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060 ([20]), är Nederländerna skyldigt att se över varje program som får stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf), Europeiska socialfonden+ (ESF+), Sammanhållningsfonden och Fonden för en rättvis omställning (FRO) senast i mars 2025, med beaktande av bland annat de utmaningar som konstaterades i de landsspecifika rekommendationerna 2024 liksom landets nationella energi- och klimatplan. Denna översyn utgör grunden för den slutgiltiga tilldelningen av unionsmedlen i varje program. Nederländerna har gjort framsteg i genomförandet av sammanhållningspolitiska program och den europeiska pelaren för sociala rättigheter, men utmaningar kvarstår. Regionala skillnader i BNP per capita har förblivit stabila och alla regioner ligger långt över unionsgenomsnittet när det gäller konkurrenskraft, men omställningen till en koldioxidneutral ekonomi påverkar regioner med kluster av utsläppsintensiva industrier på olika sätt. Det är viktigt att påskynda genomförandet av sammanhållningspolitiken, och de prioriteringar som man enats om i programmen är fortfarande relevanta. Målen att stödja innovation i samband med den gröna och den digitala omställningen och att stödja den gröna ekonomin i de regioner med industrikluster som påverkas mest av klimatomställningen är fortfarande särskilt viktiga. Stöd till samhällsomställningar i eftersatta stadsområden i stora städer är fortfarande relevant. Det krävs fortfarande åtgärder för att minska den sociala ojämlikheten och ojämlikheten på arbetsmarknaden genom att investera i lika (sysselsättnings)möjligheter och bekämpa diskriminering. Vid halvtidsöversynen av de sammanhållningspolitiska programmen bör potentialen att testa och provundersöka lösningar för att bidra till att minska överbelastningen i elnätet främjas, eftersom detta kommer att bidra till Nederländernas gröna omställning. Nederländerna skulle även kunna använda den europeiska plattformen för strategisk teknik, inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/795 ([21]), för att stödja industriell omvandling och underlätta investeringar i tillverkning av nettonollteknik, bland annat i kompetenshöjning och omskolning.

(26) Utöver de ekonomiska och sociala utmaningar som åtgärdas genom återhämtnings- och resiliensplanen och andra unionsmedel står Nederländerna inför flera ytterligare utmaningar som rör segmentering av arbetsmarknaden, brist på arbetskraft och kompetens, grundläggande utbildning, beroende av fossila bränslen och alltför stora kvävedepositioner.

(27) Andelen flexibla anställningar (både visstidsanställda och egenföretagare) på arbetsmarknaden är fortfarande hög i Nederländerna. Detta tyder på att det finns en bestående risk för segmentering av arbetsmarknaden med särskilt snedvridande effekter i dess utkant. Detta kan leda till ojämlika möjligheter och försämrad produktivitet. En viss grad av flexibilitet på arbetsmarknaden kan bidra till att öka ekonomins anpassningsförmåga och även till att tillgodose individuella önskemål på ett bättre sätt. Den utbredda användningen av flexibla anställningsformer kan emellertid ha negativa effekter för arbetstagarna och för ekonomin i stort. Deltagande i utbildning och livslångt lärande är till exempel en utmaning för dem som har flexibla anställningsformer, vilket i sin tur minskar investeringarna i kompetens och förvärrar försvagningen av produktiviteten. I samarbete med arbetsmarknadens parter har den nederländska regeringen aviserat åtgärder för att minska skillnaderna mellan permanenta och flexibla arbetsformer. Dessa åtgärder omfattar avskaffande av nolltimmesavtal, ersättning av behovskontrakt i dess nuvarande form med en ny typ av avtal som ger arbetstagarna större inkomsttrygghet och förbättrar anställningstryggheten för arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag. Ett skyndsamt antagande och genomförande av dessa planer samt en effektiv tillämpning är viktigt för att säkerställa att valet av en viss typ av anställningsavtal utgår från jobbspecifika behov eller arbetstagarnas önskemål, för att förbättra anställningsvillkoren och den sociala ställningen för personer med flexibel anställning och för att minska segmenteringen av arbetsmarknaden.

(28) Bristen på arbetskraft och kompetens var utbredd på den nederländska arbetsmarknaden redan före covid-19-krisen, men har sedan dess blivit ännu mer utbredd. Sektorer som informations- och kommunikationsteknik (IKT), hälso- och sjukvård, utbildning, tekniska jobb och arbetstillfällen i samband med den gröna omställningen står inför strukturella brister som förväntas kvarstå, delvis på grund av den demografiska utvecklingen. Trots en hög total sysselsättningsgrad har Nederländerna fortfarande en outnyttjad reserv av potentiella arbetstagare, såsom personer med invandrarbakgrund eller deltidsarbetande. Detta underutnyttjande av en del av arbetskraften, i kombination med kompetensbrist, utgör en risk för Nederländernas konkurrenskraft och kan hämma investeringar, bland annat byggandet av nya bostäder, vilket gör det relevant för de makroekonomiska obalanserna i Nederländerna. Det behövs

([20]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060 av den 24 juni 2021 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden, Fonden för en rättvis omställning och Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden samt finansiella regler för dessa och för Asyl-, migrations- och integrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik (EUT L 231, 30.6.2021, s. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([21]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/795 av den 29 februari 2024 om inrättande av den europeiska plattformen för strategisk teknik (STEP), och om ändring av direktiv 2003/87/EG och förordningarna (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) nr 1303/2013, (EU) nr 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 och (EU) 2021/241 (EUT L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

en övergripande strategi för att ta itu med dessa utmaningar och samtidigt ta hänsyn till sektorsspecifika behov och hinder. För att öka arbetskraftsutbudet skulle människor kunna uppmuntras att arbeta fler timmar, bland annat genom politiska åtgärder som främjar arbetskvalitet och balans mellan arbete och privatliv. Dessutom skulle ökade möjligheter till vidareutbildning eller kompetensutveckling via riktade och skräddarsydda insatser, särskilt för personer som står utanför eller i utkanten av arbetsmarknaden, bidra till att minska arbetskrafts- och kompetensbristen och förbättra de sociala resultaten. Med tanke på den befintliga bristen på arbetskraft inom olika sektorer och den stagnerande arbetsproduktiviteten skulle politiska åtgärder på efterfrågesidan kunna inriktas på att främja sektorer med högt mervärde samt sektorer med anknytning till samhällsutmaningar, såsom utbildning och hälso- och sjukvård, främja sektorsövergripande rörlighet och öka produktivitetshöjande investeringar och FoU-investeringar.

(29) Trots den fortfarande relativt höga, om än minskande, andelen högpresterande 15-åringar visar programmet för internationell utvärdering av elevprestationer (Pisa) 2022 en kraftig ökning av antalet underpresterande inom matematik, naturvetenskap och läsning. Nedgången varierar avsevärt mellan de olika banorna inom sekundärutbildningen, där eleverna i de lägsta banorna – de olika vägarna för yrkesförberedande gymnasieutbildning (VMBO) – uppvisar de mest försämrade testresultaten. Studenter med invandrarbakgrund (inrikes födda studenter med föräldrar födda utomlands och utlandsfödda) underpresterar dessutom nästan dubbelt så ofta som studenter utan invandrarbakgrund i matematik och naturvetenskap, medan skillnaden i läsning är något mindre. Försämringen av grundläggande färdigheter är en av de största i unionen och undergräver utbildnings- och arbetsmarknadsresultaten samt produktiviteten och konkurrenskraften på lång sikt. Ökad lärarbrist kan förvärra utmaningarna när det gäller kompetensutveckling samt utbildningens rättvisa och kvalitet. Nederländerna skulle därför kunna utvärdera de befintliga åtgärderna för grundläggande färdigheter och se över dem efter behov för att öka deras inverkan, särskilt för skolor med mindre gynnade elever. Dessutom skulle Nederländerna kunna vidta åtgärder för att öka flexibiliteten i gymnasieutbildningarna och öka incitamenten för att locka fler lärare till skolor med mindre gynnade elever.

(30) På grund av den ständigt ökande belastningen på elnätet är nätoperatörerna ofta tvingade att avvisa begäranden om åtkomst till nätet från nya elproducenter och konsumenter. Överbelastning av nätet riskerar att bromsa omställningen till ren energi och hämmar den ekonomiska aktiviteten, vilket gör den relevant för de makroekonomiska obalanserna i Nederländerna. Därför är det viktigt att öka överförings- och distributionsnätets kapacitet och flexibilitet för att säkerställa en trygg elförsörjning, påskynda utbyggnaden av infrastruktur för förnybar energi både på land och till havs, tillgodose efterfrågan på el och förbättra konkurrenskraften. I den nationella planen för energisystemet, som antogs i december 2023, efterlyses investeringar i ytterligare nät och lagringskapacitet som måste genomföras nu. Snabbare tillståndsförfaranden för elöverförings- och eldistributionsnät är avgörande för att underlätta nödvändiga investeringar i utbyggnaden av elinfrastrukturen. Detta skulle också påskynda genomförandet av projekt för förnybar energi på land och till havs. Slutligen finns det, som en del av ramvillkoren, utrymme att ta itu med överbelastning genom tekniska åtgärder och bestämmelser (t.ex. tariffincitament eller begränsningar av rusningstiderna).

(31) Intensiva jordbruksmetoder kan orsaka alltför stora kvävedepositioner, med allvarliga konsekvenser för markhälsan och akvatiska och marina ekosystem, vilket leder till en försämring av naturkapitalet, samtidigt som det medför betydande begränsningar för tillståndsgivningen för byggverksamhet som orsakar kväveutsläpp och utbyggnaden av infrastruktur för förnybar energi. Till följd av detta är denna praxis relevant för de makroekonomiska obalanserna i Nederländerna. Det behövs fortsatt stöd för att driva på en övergång till hållbart jordbruk, inbegripet ekologiskt jordbruk, samtidigt som konkurrenskraft och social rättvisa säkerställs. Nederländerna skulle gynnas av att, i enlighet med landets strategiska plan inom den gemensamma jordbrukspolitiken, minska antalet djurbesättningar, påskynda övergången till cirkulärt och ekologiskt jordbruk, stimulera återvätning och ta kolrika jordar ur produktion samt minska användningen av kemiska bekämpningsmedel och oorganiska gödselmedel. Dessutom skulle jordbrukarnas ställning i värdekedjan kunna förbättras, till exempel genom vidareutveckling av unionens kvalitetsmärken, ökat erkännande av producentorganisationer, ytterligare digitalisering och innovation inom jordbruket och ökad tillgång till ekologiska produkter för konsumenterna. Det finns fortfarande utrymme för att ytterligare öka investeringarna i förebyggande och begränsning av föroreningar och hållbar vattenförvaltning.

(32) Mot bakgrund av de nära inbördes kopplingarna mellan ekonomierna i euroområdet och deras totala bidrag till Ekonomiska och monetära unionens funktion, rekommenderade rådet 2024 att medlemsstaterna i euroområdet vidtar åtgärder, inbegripet genom sina återhämtnings- och resiliensplaner, för att genomföra 2024 års

rekommendation om euroområdet. För Nederländerna bidrar rekommendationerna 1, 2, 3 och 4 till genomförandet av den första, andra, tredje, fjärde och femte rekommendationen i 2024 års rekommendation om euroområdet.

(33) Mot bakgrund av kommissionens fördjupade granskning och slutsatser om förekomsten av obalanser återspeglas rekommendationerna enligt artikel 6 i förordning (EU) nr 1176/2011 i rekommendation 1. Den politik som avses i rekommendation 1 bidrar till att hantera sårbarheter med koppling till hög privat skuldsättning mot bakgrund av en övervärderad bostadsmarknad. Rekommendation 1 bidrar både till att hantera obalanser och till att genomföra rekommendationen om euroområdet i enlighet med skäl 31.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Nederländerna att 2024 och 2025 vidta följande åtgärder:

1. Lämna in den medelfristiga finans- och strukturpolitiska planen i tid. I linje med kraven i den reformerade stabilitets- och tillväxtpakten begränsa ökningen av nettoutgifterna 2025 till en nivå som är förenlig med att bland annat hålla underskottet i de offentliga finanserna under fördragets referensvärde på 3 % av BNP och hålla den offentliga skulden på en sund nivå på medellång sikt. Anpassa beskattningen av olika typer av förmögenhetsinkomster, bland annat, för att minska snedvridningen till förmån för hushållens skuldsättning. Undanröja hinder för byggandet av nya bostäder och säkerställa att bostäder har överkomliga priser och är tillgängliga på den privata hyresmarknaden. Ta itu med den förväntade ökningen av åldersrelaterade utgifter genom att göra systemet för långvarig vård och omsorg mer kostnadseffektivt.

2. Mot bakgrund av förseningarna, avsevärt påskynda genomförandet av återhämtnings- och resiliensplanen, inbegripet REPowerEU-kapitlet, och säkerställa att reformer och investeringar är genomförda senast augusti 2026. Påskynda genomförandet av sammanhållningspolitiska program. Inom ramen för halvtidsöversynen, fortsätta att fokusera på de överenskomna prioriteringarna och främja test- och pilotlösningar för att bidra till minskad överbelastning av elnätet, samtidigt som de möjligheter som den europeiska plattformen för strategisk teknik erbjuder för att förbättra konkurrenskraften beaktas.

3. Genomföra åtgärder för att minska incitamenten att använda flexibla eller tillfälliga anställningsavtal. Åtgärda strukturell och sektorsspecifik brist på arbetskraft och kompetens, bland annat genom att utnyttja underutnyttjad arbetskraftspotential och genom att uppmuntra rörlighet till högproduktiva sektorer och sektorer med anknytning till samhällsutmaningar. Förbättra grundläggande färdigheter, bland annat genom att ta itu med lärarbristen och tillhandahålla anpassat stöd till mindre gynnade skolor.

4. Förbättra ramvillkoren för att öka investeringarna i elöverförings- och eldistributionsnäten, särskilt för att påskynda utbyggnaden av förnybara energikällor och förbättra konkurrenskraften. Göra ytterligare insatser för ett hållbart jordbruk.

Utfärdad i Luxemburg den 21 oktober 2024.

På rådets vägnar

NAGY I.

Ordförande